

Sygn. akt III AUa 1213/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Magdalena Kostro-Wesołowska

Sędziowie: SA Ewa Jankowska (spr.)

SO del. Zbigniew Szczuka

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Wozińska

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2014 r. w Warszawie

sprawy R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o rentę rodzinną

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego (...) w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 marca 2013 r. sygn. akt VII U 1143/12

I. zmienia zaskarżony wyrok i odwołanie R. K. oddala.

II. przyznaje adw. M. D. Kancelaria Adwokacka w W. ul. (...), kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych powiększoną o 23% VAT tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, którą wypłaci Kasa Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

/-/ (...)

/-/ (...)

/-/ (...)

Sygn. akt III AUa 1213/13

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Warszawa – P. Wydział VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu odwołania R. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z 27 czerwca 2012 r. odmawiającej mu prawa do renty rodzinnej, wyrokiem z 11 marca 2013 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał R. K. prawo do renty rodzinnej po ojcu B. K. od 14 marca 2011 r. do 31 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

R. K. ur. (...) jest osoba upośledzoną umysłowo w dolnej granicy z zaburzeniami osobowości i reakcjami dysforycznymi. Upośledzenie umysłowe rozpoznano w klasie zerowej. W wieku 17 lat odwołujący ukończył szkołę specjalną. Od

20 stycznia 1987 r. jest zarejestrowany w PZP w W. z rozpoznaniem niedorozwoju umysłowego w stopniu lekkim, ale odwołujący uciekał z zakładu. W latach 90-tych wizyty u lekarza były sporadyczne. W 2004 r. potwierdzone zostało rozpoznanie poziomu intelektualnego na granicy dolnej upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim oraz niedojrzałość osobowościową. Odwołujący jest drażliwy, wybuchowy i skłonny do agresji również czynnej wobec ludzi. Nie był hospitalizowany, obecnie przyjmuje leki. Nigdy nie pracował zawodowo, nie jest w stanie załatwić nawet najprostszej sprawy urzędowej. Samodzielnie porusza się wokół domu, robi zakupy zlecone przez matkę, nie ma kolegów, z nikim się nie spotyka, unika także rodzeństwa. Dużo śpi, słabo czyta, nie interesują go gazety i książki, w telewizji ogląda wyłącznie programy muzyczne, zajmuje się końmi, ta praca sprawia mu satysfakcję. Nasilenie zaburzeń psychicznych powoduje całkowitą niezdolność do pracy w związku z niepełnosprawnością, która powstała przed 18 – rokiem życia (najprawdopodobniej od urodzenia) do końca grudnia 2015 r. R. K. nie jest osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji (opinia biegłego psychiatry M. L. – pisma z d 14 grudnia 2012 r. i ustne uzupełniające z 11 marca 2013 r. k. 66 – 67, 101 – 102).

W ocenie Sądu Okręgowego opinia psychiatryczna jest logiczna, rzetelna i kompletna, żadna ze stron nie zgłaszała zastrzeżeń do opinii biegłej po jej przesłuchaniu na rozprawie.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 rok życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy, w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Prawo do renty rodzinnej uzależnione jest do wieku dziecka osoby ubezpieczonej oraz od daty powstania całkowitej niezdolności do pracy lub takiej niezdolności do pracy oraz do samodzielnej egzystencji.

Biegła z zakresu psychiatrii nie miała wątpliwości, że odwołujący jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, niepełnosprawność istnieje u niego od dzieciństwa. Mając na uwadze nieprawidłowy rozwój osobowości do dzieciństwa, a także nieustępujące do wielu lat zaburzenie emocjonalne, trudność z adaptacją i agresją za zasadne należy, zdaniem Sądu Okręgowego, uznać, że niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem przez odwołującego nauki w szkole. A zatem spełnione zostały przesłanki ustawowe nabycia prawa do renty rodzinnej.

Sąd Okręgowy wskazał nadto, że organ rentowy wykazuje się niekonsekwencją, a wręcz sprzecznością wniosków w zakresie oceny zdrowia odwołującego. Organ rentowy przyznawał bowiem odwołującemu rentę socjalną do 2005 r., aktualnie do 31 stycznia 2013 r. Do przyznania renty socjalnej konieczne było ustalenie całkowitej niezdolności do pracy odwołującego od dziecka.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., wskazując początkową datę przyznanej renty na dzień 14 marca 2011 r. czyli dzień złożenia przez odwołującego wniosku o rentę rodzinną.

W apelacji od powyższego wyroku organ rentowy wnosił o jego zmianę i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Apelacja oparta jest na zarzucie naruszenia prawa materialnego – art. 68 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów.

Organ rentowy podnosi, iż całkowita niezdolność do pracy odwołującego datuje się od 9 listopada 2004 r. a zatem powstała po ukończeniu przez niego 25 lat. Okoliczność, iż niezdolność do pracy pozostaje w związku z niesprawnością istniejącą już przed ukończeniem przez odwołującego 18 – tego roku życia nie ma znaczenia przy prawie do renty

rodzinnej. Całkowita nieudolność do pracy powstała z powodu naruszenia sprawności organizmu przed ukończeniem 18 roku życia jest przesłanką nabycia prawa do renty socjalnej - art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135 poz. 1298 ze zm.).

Sąd Okręgowy dokonał błędnej oceny prawnej zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego jest zasadny co skutkuje uznaniem, iż apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny stwierdza, iż odwołujący wnioskował o poznanie mu renty rodzinnej po ojcu P. K. zm. (...) r. już od 2001 r. Wniosek z 7 grudnia 2001 r. – decyzja odmowna z 25 stycznia 2002 r.; wniosek z 10 stycznia 2006 r. – decyzja odmowna z 20 stycznia 2006 r., wniosek z 10 lipca 2006 r. – decyzja odmowna z 21 lipca 2006 r., wniosek z 16 października 2006 r. – decyzja odmowna z 13 lutego 2007 r., wniosek z 5 maja 2008 r. – decyzja odmowna z 30 lipca 2008 r. Decyzja z 13 lutego 2007 r. podlegała kontroli Sądu Okręgowego (...)w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, który to Sąd oddalił odwołanie R. K. wyrokiem z 26 października 2007 r. w sprawie VII 4732/07.

Równoległe odwołujący występował do organu rentowego o ustalenie jego prawa do renty socjalnej. Na skutek złożenia przez R. K. odwołania od decyzji odmownej z 26 kwietnia 2005 r. wyrokiem z

4 listopada 2005 r. w sprawie VII U 123/05 Sądu Okręgowego (...) w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu prawo do renty socjalnej do

9 listopada 2004 r. do 31 lipca 2007 r. (wyrok ten uprawomocnił się

16 października 2007 r. – sygnatura Sądu Apelacyjnego w Warszawie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych III AUa 834/07). Organ rentowy wykonał prawomocny wyrok sądowy wydając decyzję z 8 stycznia 2008 r. Kolejna decyzja organu rentowego odmawiająca odwołującemu prawa do renty socjalnej z 30 lipca 2008 r. została zmieniona wyrokiem Sądu Okręgowego(...) w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 21 marca 2010 r. sygn. akt VII U 1558/08, w ten sposób, że renta socjalna została przyznana odwołującemu na dalszy okres do 30 września 2010 r. Kolejną decyzją organ rentowy przyznał odwołującemu rentę socjalną do 31 stycznia 2013 r.

Przesłanką uznania nabycia przez odwołującego prawa do renty socjalnej było ustalenie sądów obu instancji w sprawie VII U 123/05, oparte na dowodzie z opinii biegłego psychiatry, który we wnioskach stwierdził u R. K. upośledzenie umysłowe lekkie na granicy umiarkowanego, stany dysforyczne, znaczne zaburzenia stanu emocjonalnego i osobowości oraz zaburzenie adaptacyjne, które uniemożliwiają podjęcie pracy i powodują całkowitą niezdolność do pracy w związku z niepełnosprawnością powstałą przed 18 rokiem życia; jest to niezdolność okresowa, która istniała już w dacie złożenia wniosku – 9 listopada 2004 r.

Wskazane wyżej rozpoznanie oraz wnioski orzecznicze zostały wskazane w opinii psychiatrycznej M. L. (2) będącej środkiem dowodowym w niniejszej sprawie. Biegła jednoznacznie stwierdziła, iż niepełnosprawność odwołującego w postaci upośledzenia umysłowego istnieje prawdopodobnie od dzieciństwa, a całkowita niezdolność do pracy związana z tą niepełnosprawnością datuje się od 9 listopada 2004 r.

W dacie złożenia wniosku, na podstawie którego została wydana zaskarżona decyzja organu rentowego tj. w dniu 14 marca 2011 r. odwołujący ukończył 36 lat, a w dniu 9 listopada 2004 r. miał ukończone 30 lat.

Zgodnie z art. 68 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do renty rodzinnej przysługuje dziecku bez względu na wiek, jeżeli stało się całkowicie niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2 czyli do ukończenia 16 lat, do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 lat życia.

Odwołujący stał się osobą całkowicie niezdolną do pracy po ukończeniu 30 roku życia, naukę w szkole ukończył przed 17 rokiem życia (9 czerwca 1991 r.).

A zatem ma rację organ rentowy, iż nie spełnia on warunku ustawowego nabycia prawa do renty rodzinnej po ojcu.

Sąd Okręgowy oczywiście błędnie odczytał zapis ustawowy wskazanego wyżej przepisu przyjmując, iż całkowita niezdolność do pracy, w związku z niepełnosprawnością powstała przed 18 – tym rokiem życia spełnia warunek wynikający z art. 68 ust. 1 pkt 3 omawianego przepisu, podczas, gdy przepis ten jednoznacznie wymienia jako warunek ustawy datę powstania niezdolności całkowitej do pracy, a nie datę powstania niepełnosprawności, z powodu której powstała ta niezdolność.

Również błędna jest argumentacja Sądu Okręgowego, iż do przyznania reny socjalnej konieczne jest ustalanie całkowitej niezdolności do pracy od dziecka. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej (Dz. U. 135 poz. 1268 ze zm.) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18 roku życia;
- 2) w trakcie nauki lub nauki w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Sąd Okręgowy, rozpoznając spełnienie warunków do nabycia prawa do renty rodzinnej przytoczył właściwą podstawę prawną i abstrahując od zapisu ustawowego zastosował warunki ustawowe nabycia prawa do renty socjalnej.

Sąd Apelacyjny podkreśla, iż zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku twierdzenia są niespójne. Sąd Okręgowy wywiódł, iż nasilenie zaburzeń psychicznych powoduje całkowitą niezdolność do pracy w związku z niepełnosprawnością, która powstała przed 18-ym rokiem życia (najprawdopodobniej od urodzenia k. 112), a następnie stwierdza, że mając na uwadze nieprawidłowy rozwój osobowości od dzieciństwa, a także nieustępujące od wielu lat zaburzenia emocjonalne, trudności z adaptacją i agresją, za zasadne należy uznać, w oparciu o opinię biegłej, że niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem nauki przez odwołującego (k. 113). Niewątpliwie to drugie stwierdzenie nie wynika z opinii biegłej a zatem albo Sąd Okręgowy nie rozróżnia pojęć „niezdolność do pracy” i „niepełnosprawność” (naruszenie sprawności organizmu) albo wyprowadza własne wnioski orzecznicze naruszając tym samym zasadę swobodnej oceny dowodów poprzez ingerencje w treść opinii. Opinia psychiatryczna jest, w ocenie Sądu Okręgowego, pełna, logiczna i rzetelna, a z tej opinii wynika, że całkowita niezdolność do pracy odwołującego istnieje od 9 listopada 2004 r.

Sąd Apelacyjny stwierdził, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy daje podstawę do zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia odwołania.

Sędziowie: PRZEWODNICZĄCY

(...)

(...)

(...)